

Constitutional Law
Sem - II

QP Code : 79011

(3 Hours)

[Total Marks : 100]

- N.B. :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer in short. (Not more than two sentences) :

- (1) Which Act proclaimed lapse of British paramountacy over Indian States?
- (2) By which Amendment Act has Right to education been incorporated as an independent Article in the Constitution?
- (3) What is Doctrine of Waiver?
- (4) What is ex-post facto laws?
- (5) What is Judicial Activism?
- (6) What is an ordinance and who has the power to issue an ordinance?
- (7) State any two Constitutional duties of the Prime Minister?
- (8) What is the difference between prorogation and dissolution?
- (9) What is colourable legislation?
- (10) What is Eminent Domain?

2. Write short notes (Any Four) :

20

- (i) President's Powers
- (ii) Independence of Judiciary
- (iii) Fundamental Duties
- (iv) Privileges of the Legislature
- (v) Theory of Basic Structure
- (v) Freedom of Trade and Profession

3. Solve (Any Two) :

12

- (1) The Chief Commissioner of Delhi issued an order against Ahmed, the editor of an English Weekly Magazine to submit his news article in duplicate for scrutiny before publication.
(a) Can Ahmed challenge the said order? Explain with Constitutional provisions.
- (ii) Does the said order violate Ahmed's fundamental right?

SG-Con. 1613-16.

TURN OVER

QP Code : 79011

2

- (2) Manoj, a convict undergoing life time imprisonment was killed by a coaccused in jail who too was serving a life time sentence.
- (i) Can Manoj's wife claim compensation in the above case? Explain with legal provisions.
  - (ii) Who is responsible for Manoj's death in the above matter?
- (3) Satyen, a public activist had raised few issues against the Chief Minister, Mr. Nagesh Chauhan. Satyen contended that he has a right to raise pertinent questions as the Chief Minister is a public servant and he wanted to initiate legal proceeding against the Chief Minister.
- (i) Does Chief Minister fall under the meaning of Public Servant as defined under Section 21 of IPC?
  - (ii) Explain if prior sanction from Governor is required to take action against the Chief Minister?

4. Answer the following (Any Four) :

48

- (1) Highlight the salient features of the Indian Constitution.
- (2) "Fundamental Rights strive to balance the liberty with restrictions as required in the society"— Explain this statement with relevant case laws.
- (3) Explain the functions of the Indian Parliament.
- (4) Define untouchability and highlight the importance of Protection of Civil Rights Act, 1955.
- (5) Explain whether Supreme Court is bound by its own decision with landmark case laws.
- (6) What are the effects of National Emergency? Explain the grounds on which the National Emergency can be proclaimed?

SG-Con. 1613-16.

TURN OVER

QP Code : 79011

3

(मराठी अनुवाद)

(३ तास)

(एकूण गुण : १००)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. दोन वाक्यात खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (१) ब्रिटीश साम्राज्याचा भारतीय राज्यांवरील अंमल कोणत्या कायद्यान्वये संपुष्टात आला?
- (२) भारतीय राज्यघटनेमध्ये कोणत्या घटनादुरुस्तीद्वारे शिक्षणाचा हक्क स्वतंत्र कलम समाविष्ट करून करण्यात आला?
- (३) "डॉक्ट्रीन ऑफ वेव्हर" म्हणजे काय?
- (४) "एक्स-पोस्ट फॅक्टो लॉ" म्हणजे काय?
- (५) "न्यायिक सकर्तता" (Judicial Activism) म्हणजे काय?
- (६) वटहुकूम म्हणजे काय आणि तो काढण्याचे अधिकार कोणाला आहेत?
- (७) पंतप्रधानांची दोन घटनात्मक कर्तव्ये सांगा?
- (८) सभागृहाची सत्रसमाप्ती आणि विसर्जन यातील फरक स्पष्ट करा?
- (९) "कलरेबेल लेजिस्लेशन" म्हणजे काय?
- (१०) "एमिनंट डोमेन" म्हणजे काय?

२. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

- (१) राष्ट्रपतीचे अधिकार
- (२) स्वतंत्र न्यायव्यवस्था
- (३) मूलभूत कर्तव्ये
- (४) विधीमंडळाचे विशेष हक्क
- (५) घटनेच्या मूलभूत आराखड्याची संकल्पना
- (६) व्यावसायिक आणि व्यापारासंबंधीचे स्वातंत्र्य

SG-Con. 1613-16.

TURN OVER

QP Code : 79011

4

३. सोडवा (कोणत्याही दोन) :

- (१) दिल्लीच्या मुख्य आयुक्तांनी इंग्रजी साप्ताहिकाचा संपादक अहमद याला त्याचा लेख प्रकाशनपूर्व परीक्षण करण्यासाठी संबंधित लेख दोन प्रतीत हजर करण्याचे आदेश दिले.
 (अ) अहमद या आदेशाला आव्हान देवू शकेल का? त्यासंबंधीच्या घटनात्मक तरतुदी सांगा.
 (ब) संबंधित आदेशामुळे अहमदच्या मुलभूत हक्कांचा भंग झाला आहे का?
- (२) जन्मठेपेचा कैदी असलेला मनोजचा त्याच्याच तुरुंगातील जन्मठेपेची शिक्षा घालित्या दुसऱ्या साथीदाराने खून केला.
 (अ) या प्रकरणामध्ये मनोजच्या पत्नीला नुकसान भरपाईचा अर्ज करता येईल का? त्यासंबंधीच्या कायदेशीर तरतुदी काय आहेत?
 (ब) वरील प्रकरणामध्ये मनोजच्या मृत्युला कोण जबाबदार आहे?
- (३) सत्येन, या सामाजिक कार्यकर्त्याने मुख्यमंत्री श्री. नागेश चव्हाण यांचे विरुद्ध काही तक्रारी केल्या आहेत. सत्येनच्या म्हणण्यानुसार मुख्यमंत्री हा श्रमिकीय सेवक असल्याने त्याला त्यांच्या विरुद्ध तक्रार करण्याचा व योग्य ती कायदेशीर कारवाई सुरू करण्याचा हक्क आहे.
 (अ) भारतीय दंडसंहिता कायद्याच्या कलम ११नुसार मुख्यमंत्री हे पद शासकीय सेवकाच्या व्याख्येत समाविष्ट आहे का?
 (ब) मुख्यमंत्र्यांविरुद्ध कायदेशीर कारवाई सुरू करण्यापूर्वी राज्यपालाची पूर्व संमती घेणे गरजेचे आहे का?

६. खालील प्रश्न सोडवा (कोणतेही चार) :

- (१) भारतीय राज्यघटनेची मूल्यांची वैशिष्ट्ये सांगा.
 (२) "मुलभूत हक्क व त्यावरील बंधने यामुळे स्वातंत्र्यासह अपेक्षित सामाजिक समतोल राखला जातो" याचे संबंधित न्यायनिर्णय देवून स्पष्टीकरण करा.
 (३) भारतीय संसदेची महत्त्वाची कार्ये कोणती?
 (४) अस्पृश्यता म्हणजे काय? याची व्याख्या देवून नागरी संरक्षण हक्क अधिनियम, १९५५ कायद्याचे महत्त्व विषद करा.
 (५) सर्वोच्च न्यायालयाचे निर्णय स्वतःवर बंधनकारक असतात का? त्याचे संबंधित न्यायनिर्णय देवून स्पष्टीकरण करा.
 राष्ट्रीय आणीबाणीचे काय परिणाम होतात? कोणत्या कारणावरून अशी राष्ट्रीय आणीबाणीची घोषणा करण्यात येते?

SG-Con. 1613-16.